

בס"ד. ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח אדר, ה'תש"ב

(הנחה בלתי מוגה)

זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל גו' עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה להוי'. ואיתא ברע"מ² מאן מחצית השקל כגון חצי ההין ודא ו' ממוצע בין שני ההיין אבנא למשקל בה דא י' עשרים גרה השקל דא יו"ד וכו'. ומבאר הרמ"ז², שבזה בא ליישב שני קושיות, הא', שהקדים הפסוק מחצית השקל קודם שהודיע מהו השקל השלם, והול"ל זה יתנו עשר גרה. והב', מ"ש אח"כ מחצית השקל תרומה לה', שנראה מיותר. ולכן בא ללמדנו שיש שני בחינות של מחצית השקל, אחת, כוללת וסתמית מבלי נדע סך השקל, והוא ו' שְחוּצָה ומתמצע בין שני ההיין (כמבואר ענינם בדרושי מחצית השקל³), והב', חצי העשרים גרה שהוא י'. ועל זה התחיל ואמר מאן מחצית השקל, כלומר, למי יכוין לקוראו בשם מחצית קודם הודעת כמות השקל וכו', ואח"כ פירש אבנא למשקל בה וכו', שזהו"ע עשרים גרה השקל, דהיינו, האבן ששוקלים בו שהוא י', ולנגדו שוקלים ו"ד (מילוי היו"ד), ועל זה אומר מחצית השקל תרומה לה', שמחצה מעשרים גרה יהי תרומה לה'. ובכללות הו"ע ד' אותיות שם הוי', שהרי מחצית השקל הא' הוא ו', והוא החוּצָה בין הב' ההיין, ומחצית השקל הב' הוא י'. ומ"ש בהתחלת הכתוב זה יתנו, ה"ה גם קודם לד' האותיות דשם הוי'. ולאחרי ההקדמה דזה יתנו וענין ד' אותיות שם הוי', הנה במחצית השקל הב' אומר תרומה להוי'.

ב) ולהבין זה צריך להקדים תחלה ענין ד' אותיות שם הוי'. דהנה, ישנם ז' שמות שאינם נמחקים⁴, ובפרטיות יותר ישנם עשר שמות⁵, אך שם הוי' הוא שם המפורש⁶, שם העצם⁷ ושם המיוחד⁸. וכשם

6) סוטה לה, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם הלי' יסוה"ת שם.

7) כסף משנה הלי' ע"ז פ"ב ה"ז. פרס שער יט (שער שם בן ד) פ"א ואילך. מורה נבוכים ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב פרק כח.

8) סוטה וסנהדרין שם. וראה בארוכה פרס שם.

1) תשא ל, יג.

2) ר"פ תשא.

3) ראה מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ז"ל ס"ע לב ואילך. ביאורו לאדמו"ר האמצעי ולהצ"צ ר"פ תשא.

4) שבועות לה, סע"א. רמב"ם הלי' יסוה"ת פ"ו ה"ב.

5) פרס שער כ (שער השמות) פ"א ואילך.

שעצם שם הוי' הוא מיוחד משאר השמות, כך גם האותיות דשם הוי' הם שונים מהאותיות דשאר השמות. וכללות ההפרש ביניהם הוא ע"ד ההפרש שבין אותיות החקיקה לאותיות הכתיבה, שהו"ע אותיות עצמיים ואותיות הנבדלים מן העצם⁹, והיינו, שאותיות הכתובים שהם בדיו על הקלף, הרי האותיות אינם מן הקלף עצמו, אלא הם דבר נוסף עליו, והם נבדלים ממנו, משא"כ אותיות החקוקים על האבן טוב, הרי האותיות אינם דבר נוסף עליו, אלא הם מיני' ובי"ו¹⁰. וכך הוא גם באותיות דשם הוי', דאף שגם בשם הוי' יש אותיות, שעל ידם הוא הגילוי, שזהו"ע האותיות, מלשון אתא בוקר¹¹, שהם מגלים, מ"מ, אותיות אלו הם אותיות עצמיים שהם מיני' ובי' ולכן אינם מעלימים. והיינו, שבאותיות הכתיבה שהם דבר נוסף על הקלף, הרי הגילוי שע"י האותיות בא בדרך העלם, שדוקא ע"י שהדיו מעלים ומסתיר על הקלף, נעשה גילוי האותיות, משא"כ באותיות עצמיים שהם מיני' ובי', כמו אותיות החקיקה, אין האותיות מעלימים כלל על העצם, שהרי הם מעצמותו של האב"ט, וענין אותיות אלו הוא גילוי העצם, שהעצם מתגלה בהם. ועד"ז יובן באותיות דשם הוי', שאינם דבר נוסף, ואינם מעלימים כלל, וענין האותיות הוא רק לפי שכן הוא אופן הגילוי שבא ע"י אותיות, אבל האותיות אינם מעלימים, וענינם הוא שהעצם מתגלה בהם.

ג) וביאור הענין, דהנה, ד' האותיות דשם הוי' ענינם הוא צמצום והתפשטות והמשכה והתפשטות. ויובן¹² ע"פ המשל מהשפעת השכל מרב לתלמיד שאינו בערכו, שבתחילה צריך הרב לצמצם את כל שכלו בנקודה אחת, שהו"ע היו"ד, ונקודה זו כוללת בתוכה את כל השכל שיושפע אח"כ אל המקבל, ועוד זאת, שכוללת בתוכה גם את עצם השכל שלמעלה מהמקבל. וזהו ביאור מאמר רז"ל¹³ עד ארבעין שנין לא קאי איניש אדעתא דרבי, אבל אחרי ארבעין שנין קאי, ולכאורה, מאחר שהרב משפיע לו רק חיצוניות השכל, שלכן עד מ' שנין לא קאי אדעתא דרבי, א"כ, איך יעמוד על שכל הרב לאחרי ארבעין שנין. ומזה

9) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה זה יתנו דש"פ משפטים, פ' שקלים העת"ר (המשך תער"ב ח"ב ע' תתסד ואילך). וראה ד"ה זה יתנו תשכ"א (סה"מ תשכ"א ע' קיח ואילך). וראה גם ד"ה הנ"ל תשט"ו (סה"מ תשט"ו ע' פא ואילך).

10) לקר"ת ר"פ בחוקותי (מה, א. שם, ד).

11) ובכ"מ. (11) ישע"י כא, יב. וראה תו"א מקץ מב, ב. ובכ"מ.

12) ראה גם סה"מ תרנ"ו ס"ע רג ואילך. המשך תרס"ו ע' רז ואילך. סה"מ תרע"ח ע' ב ואילך.

13) ע"ז ה, ב.

מוכח, שבנקודה זו יש בהעלם גם השכל שלמעלה מהמקבל. אך נקודה זו באה ע"י הצמצום דוקא, והיינו, דכיון שהרב והתלמיד הם באין ערוך זל"ז, הנה קודם הצמצום לא נמצא שכל המקבל כלל, ורק כאשר הרב מסלק את שכלו, שזהו"ע הצמצום בדרך סילוק, אזי נמצא השכל השייך אל המקבל, והיינו, שנמצא באופן שנכלל בנקודה אחת, וכוללת גם את עצם שכל הרב כנ"ל. אמנם, גם לאחר שנמצאת נקודה זו, הרי להיותה נקודה כללית, אי אפשר עדיין להיות ממנה ההשפעה, ולכן צריך הרב לפרט את הפרטים של הנקודה, ולשער בעצמו מה שיגלה לו מהנקודה ובאיזה אופן יגלה לו. וזהו ענין אות ה"א שהיא בתמונת ג' קוין, שרומזים על כל פרטי שכל המקבל כפי שהרב משער בעצמו, והיינו שטח המקבל כפי שהוא בהשערת שכל הרב. אמנם, גם לאחר שהרב משער את פרטי השכל שישפיע להתלמיד, הרי כיון שזהו עדיין בהשערת הרב, מאיר בזה ריבוי אור, ולכן, בכדי שיוכל להשפיע להתלמיד צריך להיות עוד צמצום. והו"ע אות וא"ו שיש בראשו יו"ד, שזה מורה שגם לאחר אות ה"א צריכה להיות ההמשכה ע"י צמצום, אלא, שצמצום זה אינו דומה להצמצום הקודם, שלכן אין זה יו"ד בפ"ע, אלא היו"ד הוא בכלל אות וא"ו. והענין בזה, שהצמצום הקודם הוא בדרך סילוק לגמרי, והיינו לפי שלפני הצמצום לא היתה כלל מציאות השכל השייך למקבל, שהרי שכל הרב הוא באין ערוך כלל להתלמיד, ובכדי שימצא שכל המקבל הרי זה ע"י הצמצום בדרך סילוק, שזהו"ע היו"ד. משא"כ הצמצום שלאחרי ה"א, שענינו הוא שטח המקבל כמו שנמצא בהמשפיע, הרי יש כאן כבר שטח המקבל, אלא שמאיר בזה ריבוי אור, ולכן צריך רק לצמצם את הריבוי אור שיהי במיעוט לפי ערך המקבל, וזהו"ע היו"ד שבכלל האות וא"ו, היינו, שזהו ענין של המשכה, אלא שההמשכה באה ע"י צמצום. אמנם, גם אות וא"ו שהו"ע ההמשכה להמקבל, הרי זה כפי שהרב ממשיך את השכל, ולכן יש בזה עדיין ריבוי אור. ולאח"ז נתצמצם יותר עד שנמשך לאות ה"א אחרונה, שהו"ע השטח הנתפס בהמקבל.

והדוגמא מזה יובן למעלה, דהנה, בתחילה¹⁴ הי' אוא"ס ממלא כו', ולא הי' מקום כלל לענין ההשתלשלות, ובכדי שיומשך אור שבערך ההשתלשלות, הוצרך להיות צמצום בדרך סילוק, שע"ז נמצא האור השייך להשתלשלות, ונכלל בנקודה אחת דיו"ד, שיש בה גם רושם

14) ראה עץ חיים שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב. אוצרות חיים ומבוא שערים בתחלתם. ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח בלקו"ת הוספות לויקרא (נא, ב ואילך). ובכ"מ.

והתכללות האור שקודם הצמצום, שלכן הנה ע"י העבודה דתומ"צ ממשיכים (לא רק את האור דהשתלשלות, אלא) גם או"א"ס שקודם הצמצום. אמנם, נקודה זו היא כללית, ולכן צריך להיות בה השערת הפרטים, שזהו ששיער בעצמו בכח כל מה שעתידי להיות בפועל, והו"ע ה"א, דהיינו שטח המקבל כפי שהוא במשפיע. ואח"כ נמשך ממנו הקו, שהו"ע אות וא"ו שבראשו יו"ד, לפי שאופן המשכת הקו מה"א הוא ע"י צמצום, ועד שנמשך אח"כ לבחי' ה"א אחרונה, שהו"ע שטח המקבל. וזהו בחי' מחשבה הקדומה דא"ק, שעל זה אמרו צופה ומביט עד סוף כל הדורות¹⁵, וידוע שדורות הוא מלשון דרי דרי, שורות שורות¹⁶, והיינו שבמחשבה זו ישנם כבר כל המדריגות בפרטיות, והו"ע שטח המקבל כמו שהוא למעלה, ואח"כ נמשך מזה גם למטה כו'. והנה, כשם שהוא בכללות ההשתלשלות, כמו"כ הוא גם בעולמות הפרטיים, כמו בעולם האצילות, שהמשכה בכל עולם היא ע"י אותיות דשם הוי'. דהנה, תחילת המשכת האצילות מבחי' הכתר היא ע"י אות יו"ד, ספירת החכמה, שהו"ע הנקודה שכוללת בתוכה כל אור האצילות וגם את אור הכתר, שלכן ע"י העבודה דתומ"צ ממשיכים גם אור הכתר, והיינו לפי שגם אור זה כלול בהעלם בהנקודה. וזהו ע"ב הבחי' שביו"ד, עצם היו"ד, וקוצו של יו"ד, שהיו"ד, עם היותו נקודה הרי הוא בציור אות, אבל קוצו של היו"ד אינו בציור אות. והיינו, שהיו"ד הוא הנקודה שכוללת בתוכה את אור האצילות, ולכן יש בה ציור, שזהו הציור דהשתלשלות שבהעלם בהיו"ד. ובחינת קוצו של יו"ד הוא הנקודה שכוללת את אור הכתר שלמעלה מהשתלשלות, שאין בזה ציור. וכללות נקודת היו"ד באה ע"י צמצום בדרך סילוק, דכיון שאצילות הוא באין ערוך לגבי כתר¹⁷, שהרי מאצילות מתחיל ענין העולם, ולמעלה מאצילות אין ענין של עולם, לכן ההמשכה מהכתר לאצילות היא ע"י סילוק, שלאח"ז נמשך בנקודת החכמה. אמנם, נקודה זו היא כללית עדיין, ובכדי שתהי' ממנה ההמשכה, צריך להיות ענין ההשערה בנוגע לפרטי הנקודה, והיינו, דעם היות שכללות עולם האצילות הוא עולם האחדות, מ"מ, יש בו עשר ספירות, עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר¹⁸, ולכן צריך לפרט את הפרטים כו', וזהו ענין ה"א דבינה, שממנה נמשך אח"כ לבחינת ז"א, וא"ו, עד לבחינת מלכות, ה"א אחרונה.

16) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"א ע' תיט. אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' תקמט.

17) ראה תו"א וירא יד, א.

18) ספר יצירה פ"א מ"ד.

15) נוסח ברכת זכרונות. וראה סהמ"צ להצ"צ נח, סע"ב ואילך. סה"מ תרנ"ב ס"ע מ ואילך. ובכ"מ.

ד) **אמנם** אף שד' האותיות דשם הוי' מצמצמים וממשיכים את האור כנ"ל, מ"מ, אינם דבר נוסף כלל, אלא הם כמו אותיות החקיקה דמיני' ובי'. וביאור ענין אותיות החקיקה יובן מענין המשכת השכל מרב לתלמיד, ובפרטיות יותר מענין המשכת השכל באדם עצמו, דהנה¹⁹, תחילת המשכת השכל היא בדרך הברקת נקודה, והברקה זו, אף שיש בה אותיות, שהרי כל גילוי הוא ע"י אותיות, הנה האותיות כפי שהם בהברקת השכל אינם נרגשים כלל, שהעיקר הוא אור השכל ולא האותיות. וגם כאשר חושב את השכל אבל באופן שמעיין בהשכל עצמו, שהו"ע מחשבה שבמחשבה, הנה גם שם העיקר הוא השכל ולא האותיות. ורק כאשר חושב את השכל באותיותיו, בבחי' דיבור שבמחשבה ועד לבחי' מעשה שבמחשבה, ובפרט כשמדבר את השכל באותיות הדיבור, הנה שם האותיות הם עיקר, ואז כבר מתעלם ונאבד אור השכל שהי' בתחילה בהברקת השכל ובמחשבה שבמחשבה, ששם הי' ריבוי אור השכל, וכאשר האותיות באים בגילוי אזי אין רואים את אור השכל, לפי שבבחי' זו האותיות הם עיקר, משא"כ כשמאיר אור השכל אזי השכל הוא העיקר ולא האותיות. וזהו גם שאנו רואים שבהברקת השכל, וכך גם במחשבה שבמחשבה, הנה אם יחשוב בשעת מעשה איך לשנות את האותיות, אזי יתמעט ויאבד אור השכל, והיינו, שהאותיות הם מיוחדים ואי אפשר לשנותם, ורק בבחי' דיבור שבמחשבה וכו', שהאותיות הם נרגשים כו', אז דוקא ביכלתו לשנות את האותיות, וכנראה במוחש ששכל אחד אפשר לומר בכמה מיני אותיות. וטעם הדבר הוא, לפי שבבריקת השכל ובמחשבה שבמחשבה שאין האותיות עיקר אלא השכל הוא עיקר, הנה האותיות הם כמו אותיות החקיקה שהם אותיות עצמיים דמיני' ובי', ולהיותם אותיות עצמיים הרי הם דבר אחד עם השכל, ולכן אם ישנו את האותיות, אזי לא ימלט שישתנה גם השכל, לפי שהם דבר אחד, משא"כ בדיבור שבמחשבה שהאותיות הם עיקר, הנה האותיות הם כמו אותיות הכתיבה שהם דבר נוסף על השכל, ולכן אפשר לשנות את האותיות, ושינוי זה אינו נוגע אל השכל.

ה) **וזהו** גם ההפרש בין האותיות דתושב"כ לאותיות דתושבע"פ, דבתושב"כ נוגע ציור האותיות, שהרי אם יהי' נגיעה או הפסק באותיות אזי יהי' הס"ת פסול²⁰, ומכ"ש שאי אפשר לשנות את האותיות,

19) ראה גם המשך תער"ב שם ע' תתנב (20) שו"ע יו"ד סימן עדר ס"ד-ה. ואילך.

ומכ"ש שאי אפשר לכתוב אותו הענין באותיות אחרים, משא"כ בתושבע"פ הנה העיקר הוא השכל ולא נוגע האותיות, וכפי שאנו רואים בדברי הראשונים והאחרונים, עד גם לתנאים ואמוראים, שאומרים דבר אחד וכל אחד אומרו באותיות אחרים. והיינו לפי שהאותיות דתושבע"פ הם אותיות הכתיבה, ולכן אפשר לשנותם כנ"ל, משא"כ האותיות דתושב"כ הם אותיות עצמיים דמיני' ובי', והם דבר אחד עם התוכן שנאמר בהאותיות, ולכן אי אפשר לשנותם. וזהו גם הביאור שמצינו שענין אחד בתורה נכפל ונשלש כמ"פ, וכמו בפרשת קרבנות הנשיאים²¹, שבכל נשיא ונשיא חוזר הכתוב ומפרט את כל פרטי קרבנותיו, דלכאורה הי' מספיק למנות את כל פרטי הקרבנות בנשיא הראשון, ובנשיאים שלאחריו יאמר שהם הביאו כמו הנשיא הראשון, ולמה צריך הכתוב לחזור ולפרט את כל פרטי הקרבנות. וכמו"כ גם בענין מספר בני", שבכל שבט ושבט חוזר הכתוב ואומר²² תולדותם למשפחותם לבית אבותם במספר שמות לגלגלותם כל זכר מבן עשרים שנה ומעלה כל יצא צבא, דלכאורה הול"ל כל זה רק בשבט הראשון, ולומר שכן הי' אופן המנין בכל שאר השבטים, ולומר רק את המנין. אך הענין הוא, שהאותיות דתושב"כ הם אותיות עצמיים דמיני' ובי', שהם דבר אחד עם התוכן שנאמר בהם, ולכן, עם היות האותיות שוות, הנה בכל מקום הרי הם המשכות מיוחדות כו'. דהנה, מצינו שכל אות יכולה להיות בכמה אופנים. וכמו באות אל"ף, שיש אופן שענינו הוא יו"ד בראש ויו"ד בסוף וקו באמצע, דיו"ד העליון הוא חכמה עילאה ויו"ד התחתון הוא חכמה תתאה, ויש עוד אופן, יו"ד למעלה ודל"ת למטה (שהיו"ד שבסופו הוא כעין דל"ת²³), והו"ע חכמה ומלכות, והקו שבאמצע הוא בחי' תפארת המחבר חכמה ומלכות. ויש עוד אופן באל"ף, שהקו שבאמצע נחלק לשנים, חלקו התחתון שייך ליו"ד העליון, וחלקו העליון שייך ליו"ד התחתון. דהנה, אופן המשכת הקו הוא משמאל לימין, והו"ע ההמשכה מגבורה לנצח. ולכן, חלקו העליון, שהוא בחינת הגבורה שמקו השמאל, שייך ליו"ד התחתון, בחי' המלכות, שהיא ג"כ מקו השמאל, וחלקו התחתון, שהוא בחינת נצח שמקו הימין, שייך ליו"ד העליון, בחי' חכמה שמקו הימין. וכן באות בי"ת יש כמה אופנים. יש אופן שהוא קו למעלה וקו למטה וקו באמצע לצד ימין, דקו העליון הוא בינה, וקו התחתון הוא מלכות (שהם ב' אמהות), וקו שבאמצע הוא בחי'

23) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סל"ו ס"ב.
תו"א נב, ג. נט, א.

21) נשא ז, יב ואילך.
22) במדבר א, כ ואילך.

ת"ת המחבר בינה ומלכות²⁴. ויש אופן שציור הב' הוא ו' ד'²⁵, והן דו פרצופין דז"א ומלכות כמו שכלולים בחכמה. ואות ג' הוא וא"ו ויו"ד בסופו, והיינו שמתמצצם בסוף המשכתו, והוא בחי' יסוד שמשפיע במלכות, וזהו גימ"ל, גמול דלים²⁶. ומלבד זאת שבכל אות אחת יש כמה אופנים, הנה גם אותו האופן גופא הוא באופן מיוחד בכל ענין ופרשה, שלכן, גם כאשר האותיות הם שוות יש בכל מקום המשכות מיוחדות. וכל זה הוא באותיות שבתושב"כ שהם אותיות עצמיים, משא"כ האותיות דתושבע"פ הם כמו אותיות הכתיבה, שהם למטה במדריגה מאותיות החקיקה, וכנ"ל שאותיות הכתיבה אין בהם ריבוי האור כמו באותיות החקיקה. וכנראה במוחש שבהאותיות דתושב"כ נרגשת יותר קדושה מהאותיות דתושבע"פ.

א (1) עדיין צריך להבין, שהרי אנו רואים שמהאותיות דתושב"כ אי אפשר לידע את פרטי רצון העליון שבמצוות, וגילוי פרטי הרצון הוא בתושבע"פ דוקא²⁷, ומאחר שכל גילוי הוא ע"י האותיות, והאותיות דתושב"כ הם נעלים יותר, ומאיר בהם כל גילוי האור, א"כ, מדוע אי אפשר לידע פרטי הרצון מהאותיות דתושב"כ, כי אם מהאותיות דתושבע"פ דוקא. ויובן בהקדים²⁸ מה שלפעמים מצינו שבמדריגה נעלית יותר המספר הוא מרובה יותר, וכדאיתא בזהר²⁹ ע"פ³⁰ מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים, דשבע שנים הוא ז"א ומלכות, ועשרים הוא חו"ב, ומאה הוא בחי' הכתר (שכולל כל הע"ס כמו שהם כלולים מעשר, שמספרם מאה), וזהו בבחי' חיצוניות הכתר, והמספר דאלף ורובה הוא בפנימיות הכתר, אלא שמספר אלף הוא כפי שפנימיות הכתר היא בהמשכה, ומספר רובה הוא בעצם פנימיות הכתר שלמעלה מהמשכה. ולפעמים איתא שלמעלה יותר המספר הוא מועט יותר, שלכן נקרא עולם האצילות עולם האחדות, ומכ"ש האור שלמעלה מאצילות. אך הענין הוא, שזהו ההפרש בין האורות להכלים, שבבחי' האורות, כל מה שלמעלה המספר הוא מרובה, וכל מה שיוורד למטה מתמעט המספר, ובבחי' הכלים, כל מה שלמעלה המספר מועט, וכל מה שלמטה יותר מתרבה המספר. ויובן עד"מ

(28) ראה גם ביאורי הזהר לאדמו"ר

האמצעי חיי שרה קלא, ג ואילך. תו"ח חיי שרה קבו, ד. המשך תער"ב ח"א ע' נח. שם

ס"ע קסג ואילך. ועוד.

(29) ח"א קכב, ב ואילך.

(30) ר"פ חיי שרה.

(24) זח"ג לו, רע"א ובמק"מ שם.

(25) ספר התמונה תמונה א. וראה שו"ע

אדה"ז שם.

(26) שבת קד, א.

(27) ראה תניא אגה"ק סימן כט.

מהשפעת השכל מרב לתלמיד, שתלמיד גדול, מספיק לו אמירת השכל באותיות קצרים, ותלמיד קטן, צריך לומר לו את השכל בריבוי אותיות, וכל מה שהתלמיד קטן ביותר צריך להיות יותר ריבוי אותיות, משלים והסברים כו'. ונמצא, שבענין האותיות, כל מה שלמטה יותר האותיות הם בריבוי יותר. משא"כ בענין האור, הרי מובן, שתלמיד גדול שיכולים להשפיע לו באותיות קצרים, מאיר אצלו אור השכל בריבוי יותר, וכל שהתלמיד קטן יותר וצריך ריבוי אותיות יותר, הנה אצלו אור השכל הוא בתכלית המיעוט. והדוגמא מזה יובן למעלה, דבענין הכלים, כל מה שלמטה יותר המספר הוא מרובה יותר, לפי שההמשכה למטה היא ע"י ריבוי הכלים. אמנם בענין האורות, הרי כל מה שלמעלה יותר האור הוא בריבוי יותר, וזהו שלמעלה המספר הוא מרובה, שהו"ע ריבוי האור, אבל אין זה בבחי' מספר, כי באורות לא שייך ענין המספר, ומה שאומרים שלמעלה הוא מספר מרובה, הכוונה בזה היא, שאם אור נעלה זה הי' נמשך ומתגלה למטה אזי הי' במספר מרובה, אבל כמו שהוא למעלה אינו בגדר התחלקות מספר. וזהו גם הביאור במאמר הזהר³¹ בגלגלתא יתבין תליסר אלפין עלמין, דלכאורה, הרי גם באצילות הו"ע האחדות, ואיך אפשר שבגלגלתא יהי' ריבוי כזה. אך הענין הוא³², שהכוונה היא לענין ריבוי האור, שאם יתגלה למטה אזי יהי' במספר כזה. ועפ"ז יובן הטעם שמתושב"כ אי אפשר לידע את פרטי הרצון העליון, כיון שהאותיות דתושב"כ הם אותיות החקיקה, שבהם מאיר ריבוי האור, אבל אינו בא בבחי' מספר והתחלקות (ריבוי כלים), אלא הוא בכללות, ולכן אי אפשר לידע מזה את פרטי הרצון. ועוד זאת, שהגילוי להנבראים צריך להיות ע"י לבושי הבריאה דוקא (כמ"ש בע"ח³³), והרי ענין הלבושים הוא למטה גם מהכלים³⁴, ולכן מתושב"כ שהיא בחי' אצילות שלמעלה מענין הלבושים, אי אפשר להיות גילוי לנבראים. כי אם בתושבע"פ דוקא, ששם הוא ריבוי הכלים וגם לבושים, הנה שם דוקא נעשה הגילוי.

ז) וזהו ההפרש בין האותיות דשם הוי' להאותיות דשאר השמות, שהאותיות דשם הוי' הם אותיות עצמיים דמיני' ובי', ובכללות

אבי"ע) פ"א-ב. פרדס שער טז (שער אבי"ע) ספ"א.

34) ראה ד"ה אז ישיר וד"ה וישמע יתרו תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תתמו ואילך. שם ע' תתנב ואילך).

31) ראה זח"ג קכח, ב. הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בסה"מ תש"ג ע' 112.

32) ראה לקו"ת במדבר ח, ב בביאור מ"ש בתניא אגה"ק ס"כ (קל, א).

33) ראה עץ חיים שער מב (שער דרושי

הרי זה בחי' אצילות, שגם הכלים הם בתכלית היחוד, דאיהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד³⁵. ועוד זאת, שלא רק האותיות דשם הוי' עצמם הם בבחינת חקיקה, אלא גם כפי שבאים בהתגלות פרטים, שהו"ע המילויים דשם הוי', שהם ד' השמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן, הנה גם הם בבחינת חקיקה, לפי שהם באצילות.

וביאור ענין ד' שמות אלו, הנה שם ע"ב הוא שם הוי' במילוי יודי"ן, דיו"ד מורה על החכמה, וזהו שכל ד' האותיות (שהם כללות הע"ס כנ"ל) הם במילוי יוד"ד, היינו, כפי שכל הספירות הם בחכמה, דאות ה"י הו"ע הבינה שבחכמה, וחכם בבינה³⁶, ואות וי"ו הו"ע המדות שבחכמה, וכמבואר בביאור³⁷ ע"פ³⁸ כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו, דצורים הם המדות כפי שהם בחכמה ששם הם בתכלית הביטול, וה"י אחרונה הו"ע המלכות שבחכמה. ושם ס"ג הוא ג"כ במילוי יודי"ן, מלבד הוא"ו שהוא במילוי אל"ף. דהנה, שם ס"ג הוא בבינה, ולכן הוא במילוי יודי"ן, לפי שגם הבינה היא בתכלית הביטול, כי חו"ב הן תרין רעין דלא מתפרשינן³⁹. אמנם, כל זה הוא בתחילת המשכת הבינה, אבל כפי שנעשית מקור למדות אזי המדות הם בבחינת מציאות. וזהו ההפרש בין צורים לגבעות, שצורים הם המדות שבחכמה שהם בתכלית הביטול, וגבעות הם המדות שבבינה, שבבינה נעשה התחלת מציאות המדות. וזהו שבשם ס"ג הוא"ו הוא במילוי אל"ף, כי אל"ף מורה על כללות ההמשכה כנ"ל, והיינו לפי שהמדות הם כבר בהמשכה (ולא כמו שהם בחכמה). וכל זה הוא בענין המשכת המדות מהבינה, אבל עצם הבינה היא ג"כ בביטול. וזהו גם שבינה דינין מתערין מינה בסופה⁴⁰, בסופה דוקא, אבל לא בתחילתה, לפי שחו"ב הן תרין רעין דלא מתפרשינן. ושם מ"ה הוא בבחי' ז"א, ולכן הוא במילוי אלפין, כי אל"ף מורה על כללות ענין ההמשכה כנ"ל, ועיקר ההמשכה היא בז"א. ושם ב"ן הוא במלכות, ולכן הוא במילוי ההי"ן, שהמילוי הוא כמו עצם האות, שזה מורה על צמצום ומיעוט האור בבחי' המלכות, וכמו עד"מ בהשפעת השכל, שתלמיד גדול שיודע את עומק השכל, הנה, כשמגלה ומשפיע את השכל לזולתו, אינו מוכרח להשפיע לו באותיות אלו דוקא שבהם קיבל את השכל, אלא יכול

ולאדמו"ר הצ"צ ח"ב ע' תתקצג ואילך.

(38) בלק כג, ט.

(39) ראה זהר ח"ב נו, א. ח"ג ד, א.

(40) ראה זהר ח"ג סה, א. רצב, א.

(35) תקו"ז בהקדמה (ג, ב).

(36) ספר יצירה פ"א מ"ד. וראה סה"מ

תוני"ט ע' עג ואילך. ועוד.

(37) לאדמו"ר האמצעי קג, סע"א ואילך.

להשפיע גם באותיות אחרים, משא"כ תלמיד קטן שאינו יודע את השכל לעומקו, הנה גם כאשר יש לו כח הגילוי וההשפעה לזולתו, הרי הוא מוכרח להשפיע באותם האותיות שקיבל דוקא. ועד"ז יובן בבחי' המלכות שהאור שם הוא בתכלית המיעוט, ולכן ההשפעה דבחי' המלכות היא באותו האופן כמו שהוא במלכות עצמה, שזהו שהמילוי הוא אות ה"א, דהיינו שהמילוי הוא כמו עצם האות. והנה, כל פרטי בחינות אותיות אלו (לא רק האותיות דשם הוי' עצמם, אלא גם מילוי האותיות) הם אותיות עצמיים, שהם מיני' ובי', שהרי כללות שם הוי' והמילויים שבו הם בבחי' אצילות, שהוא עולם האחדות.

ח) והענין בזה, דעם היות שגם שאר השמות הם באצילות, וכמשנ"ת במאמרים הקודמים⁴¹, מ"מ, יש חילוק בין שאר השמות לשם הוי', ששאר השמות הם בהכלים, ושם הוי' הוא בהאור, והיינו, שגם האותיות דשם הוי' הם בבחינת האור, דאף שהאותיות הם הכלים, מ"מ, האותיות דשם הוי' הם בפנימיות הכלים שמיוחדים עם האור, שזהו ההפרש בין פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים, דפנימיות הכלי ענינה שהיא נותנת ציור ותואר בהאור, שהרי האור מצד עצמו הוא פשוט בתכלית, והציור הוא מצד הכלי, אמנם גם הציור שמצד פנימיות הכלי אינו דבר נבדל מהאור אלא הוא מיני' ובי', שהרי האור עצמו נצטייר בציור זה, משא"כ חיצוניות הכלים (שבבחי' זו הם שאר השמות), הרי הם כמו אותיות הכתיבה שהם נבדלים. ועם היות שבאצילות הרי גם איהו וגרמוהי חד, היינו, שגם חיצוניות הכלים מיוחדים עם האור, מ"מ, אינו דומה היחוד דאיהו וחיוהי להיחוד דאיהו וגרמוהי, וכמ"ש באגה"ק⁴² שאיהו וגרמוהי חד הוא לברוא בהם ועל ידם מאין ליש, והיינו שענינם הוא בשביל ההשפעה. וזהו ההפרש בין שם הוי' לשאר השמות, שבשאר השמות הרי גם האותיות עצמם הם בחיצוניות הכלים, שהם בכדי להשפיע להזולת, ובשם הוי' הנה גם המילויים שבו הם בפנימיות הכלים, שהם בחינת אותיות עצמיים.

וכשם שבאצילות גופא יש הפרש בין פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים, שבכללות הרי זה ההפרש בין כלים ולבושים, שבאצילות הו"ע

צו ואילך. ע' (קג).

(42) סימן כ.

(41) ד"ה באתי לגני פ"ד ואילך (לעיל ע' 290 ואילך).

וראה גם ד"ה באתי לגני וד"ה זה יתנו תשכ"א (סה"מ תשכ"א ע' עז ואילך. ע')

הכלים שהם מיוחדים עם האור, ובבי"ע הו"ע הלבושים שהם נפרדים, ובפרטיות הנה בהכלים דאצילות עצמם יש חילוק בין פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים, הנה כמו"כ הוא גם בהלבושים דבי"ע שבכללות הם נפרדים, שיש בהם כמה חילוקי מדריגות, שבבריאה הו"ע הלבושים, ואח"כ ביצירה ועשי' הו"ע ההיכלות, שהיכלות הם כמו בית, והרי ההפרש בין לבוש ובית הוא, שהלבוש שייך להמלוכש בו, שהרי הוא עשוי לפי מדת האדם, משא"כ הבית שהוא נפרד לגמרי כו'.

(ט) **והנה** כיון שכל הבריאה וההשתלשלות הם בשביל ישראל⁴⁵, לכן כל עניני ההשתלשלות ישנם גם בנשמות ישראל. דהנה אנו אומרים⁴⁴ נשמה שנתת בי טהורה היא, דקאי על הנשמה כמו שהיא באצילות, בבחי' אותיות החקיקה, וכידוע שנש"י שרשם בפנימיות הכלים, שזהו ההפרש בין נשמות למלאכים, שמלאכים הם מחיצוניות הכלים ונשמות הם מפנימיות הכלים⁴⁵. ואח"כ אתה בראתה אתה יצרתה אתה נפחתה בי, שקאי על הנשמה כמו שהיא בבי"ע, שהו"ע הלבושים, וכמאמר⁴⁶ לבושין תקינת לון דמינייהו פרחין נשמתין כו'. ובזה גופא יש כמה חילוקי מדריגות, וכמו לבוש העור שהוא ג"כ לבוש, כמ"ש⁴⁷ עור ובשר תלבישני, אך לבוש זה הוא מהאדם עצמו, וישנו לבוש שהוא חוץ מהאדם אבל הוא לבוש דק, ויש לבוש גס שהוא המנעל שלבושים על הרגל. ובכללות הו"ע ג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה, שהם כנגד ג' עולמות ביי"ע, דבריאה היא עולם המחשבה (והוא בחינת חי, ולכן איתא בסה"ק⁴⁸ שבשבת ויו"ט צריך ללבוש לבושי משי, שהם מדריגת החי, שזהו לבושי הבריאה), ויצירה ועשי' הם עולם הדיבור והמעשה. וזהו אתה בראתה יצרתה ונפחתה בי, דקאי על הנשמה כפי שהיא בג' עולמות ביי"ע, עד לבחי' רגל שבנשמה, שהיא הנשמה דעשי', שבחי' זו היא כמו לבוש המנעל. והנה, עם היות שבחי' זו היא למטה במדריגה מבחי' העליונות, דנשמה גם כפי שהיא בבי"ע, ומכ"ש לגבי בחי' טהורה היא שבאצילות, מ"מ כתיב⁴⁹ מה יפו פעמיך בנעלים בת נדיב, בתו של אברהם אבינו⁵⁰,

46) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

47) איוב י, יא. וראה המשך תער"ב שם

ע' תתנח ואילך.

48) מק"מ — הובא בהמשך תער"ב שם.

וראה גם סה"מ תרס"א ע' רלא בשוה"ג.

49) שה"ש ז, ב.

50) חגיגה ג, א.

43) ראה פרש"י בראשית א, א.

44) בברכות השחר.

45) ראה עץ חיים שער כח (שער

העיבורים) פ"א. שער מ (שער פנימיות

וחיצוניות) דרוש יו"ד. פ"ח הקדמה לשער

השבת פ"ה. שער השבת פ"י. לקו"ת פ' ראה

כו, ריש ע"ד. דרושים ליוה"כ פ' ע, ג.

שגילוי היופי הוא בבחי' הנעלים דוקא, והיינו, שגילוי מעלת הנשמה אינו בהיותה בעולמות עליונים, אלא דוקא כפי שמתלבשת ועובדת עבודתה בנפש הבהמית דוקא, ובזה הוא עיקר היופי.

(י) **ועפ"ז** יובן מ"ש זה יתנו גו' מחצית השקל עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה להוי', דהנה, עשרים גרה הם עשר הכחות דנפש האלקית ועשר הכחות דנפש הבהמית⁵¹, ונתנית מחצית השקל הו"ע העבודה עם עשר הכחות דנפש הבהמית, שזוהי עיקר ותכלית העבודה, וענין זה דוקא הוא תרומה להוי'. וזהו גם מ"ש זה יתנו, זה הו"ע הגילוי, וקאי על הדברים הגשמיים שעליהם אפשר להראות באצבע ולומר זה, והיינו, שתכלית עבודת הנשמה היא שתעבוד עבודתה עם הדברים הגשמיים דוקא, שזה נעשה ע"י התלבשותה בנה"ב ובגוף הגשמי דוקא. והסדר בזה הוא, שבתחילה נאמר ענין מחצית השקל הסתמית מבלי נודע כמה הוא שקל השלם, דהיינו שאינה במדה ושיעור, וקאי על עצם הנשמה. ואח"כ נאמר עשרים גרה השקל, דקאי על נפש האלקית כפי שמתלבשת בנפש הבהמית [שעי"ז פועל בעבודתו להיות ואהבת גו' בכל לבבך⁵² בשני יצריך⁵³, ועד בכל מאדך⁵², שע"י המאד דנפש הבהמית נעשה בחינת מאד גם בנפש האלקית⁵⁴], שאז הוא במספר עשרים, עשר כחות דנה"א ועשר כחות דנה"ב. וזהו"ע אבנא למשקל בה דא י', שיו"ד מורה על הביטול, שזהו מצד גילוי עצם הנשמה, שע"ז נעשה ביטול גם בעשר כחות דנה"ב. ואח"כ נאמר מחצית השקל תרומה להוי', דמחצית הוא חצי מעשרים גרה, שהו"ע עשר כחות דנה"ב, שבהם היא עיקר תכלית העבודה, וזהו אומרו מחצית השקל תרומה להוי', שעיקר הכוונה היא במחצית השקל שהם עשר כחות דנה"ב, שענין זה דוקא נעשה תרומה להוי'. ובזה חוזר עוה"פ על ההוראה שבתחילת הכתוב, זה יתנו, שעיקר העבודה היא בדברים הגשמיים, כנ"ל. ועוד ענין בפירוש זה יתנו, שע"י הברור של עשר הכחות דנה"ב נעשה הגילוי דבחי' זה, ע"ד הגילוי דקרי"ס שכאו"א הי' מראה באצבעו ואומר זה א-לי ואנוהו⁵⁵, והרי מחצית השקל שייך לקרי"ס, כדאיתא בירושלמי⁵⁶ כל העובר על הפקודים מאן דעבר על ימא.

(51) ראה ד"ה זה יתנו תרל"ד (סה"מ עה"פ.
תרל"ד ע' קצו ואילך). תרנ"א (סה"מ תרנ"א
ע' קיט ואילך).
(52) ואתחנן ו, ה.
(53) משנה ברכות נד, א. ספרי ופרש"י
(54) תו"א מקץ לט, ג ואילך. סה"מ תר"ם
ח"ב ע' תצט.
(55) בשלח טו, ב ובפרש"י. שמו"ר ספכ"ג.
(56) שקלים פ"א ה"ג.

ועד שבאים להגילוי דלעת"ל שיהי' גם בכחי' זה, כמארז"ל⁵⁷ עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים כו' וכל אחד ואחד מראה באצבעו (ואומר זה), שנאמר⁵⁸ ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו ויושיענו זה הוי' קוינו לו נגילה ונשמחה בישותנו.

